

Dobos Arnold – Török Zoltán

Népesedésvita a parlamentben

Tematizációs kísérlet vagy valódi szakpolitikai alternatíva? Hogyan értékeljük a Jobbik által kezdeményezett parlamenti népesedési vitát? A Jobbik érzékelhetően ezúttal is egy valós és fontos problémát (demográfiai válság) kívánt megragadni. A téma nem ismeretlen a nyugati politikai életben sem, bár egyelőre a nagy jobb- és baloldali gyűjtőpártok az Európai Unió nyugati részén is csupán „ízlelgetik” a demográfiai kérdést, amelyik a legtöbb országban etnikai aspektussal is rendelkezik. A rendkívül kényes kérdést Nyugat-Európában is a jobboldali rendszerellenes pártok vetették fel.

Az Országgyűlés politikai vitanapot rendezett „*A magyar népességfogyás megállításának sürgető szükségessége*” címmel. A kezdeményezés nem előzmények nélküli: pár hete a koalíciós pártok között a magzati élet alkotmányos védelem alá helyezése (egyszerűbben fogalmazva az abortusz tilalmának erősítése) körül kialakult vita során a Jobbik határozottan reagált, kiállva az abortusz szabályozásának szigorítása mellett. A kérdés körül kibontakozó retorikát a párt már akkor is összekötötte a demográfiai katasztrófa rémképével. A mostani vita apropójaként ugyanakkor főként az szolgált, hogy a Központi Statisztikai Hivatal adatai alapján nyilvánvalóvá vált, hogy 10 millió fő alá csökkent a magyar lakosság lélekszáma. A Jobbik álláspontjából kirajzolódott, hogy a párt a felelős emberek támogatását részesíti előnyben, azonban kérdéses, hogy sikerül-e a politikai korrektség kívánalmait összeegyeztetni a drasztikus változást kívánó népességszabályozás eredményes kezelésével.

A vitanapról szóló javaslat azonban nemcsak a Jobbik frakciójának támogatását élvezte, néhány kormánypárti képviselő is aláírta a kezdeményezést. Mindez egyben azt is jelentette, hogy a Jobbik számára nem jelenhetett meg önálló témafelvetésként

a demográfiai kérdés, hanem e téren tematizációs küzdelembe bonyolódott a Fidesz-KDNP szövetséggel is, amelyik kormánypolitikájának egyik sarkalatos elemévé tette a családok kiemelkedő szerepét.

A jobboldali pártok számára igencsak kedvező téma – amelyet összekapcsolhattak a család szerepének erősítésével is – ugyanakkor a baloldal számára nem sok babért eredményezett. Az MSZP és az LMP felszólalásai többnyire kimerültek a kormány politikájának erőtlen bírálatában, és előbbi részről a 2002-től regnáló baloldali kormányok politikájának dicséretében.

A Jobbik frakció felszólalásainak üzenetét Vona Gábor frakcióvezető ismertette. A Jobbik képviselői összességében egy olyan modellt kínáltak fel, és mutattak be a plénumnak, amelyik a gyakorlatban a felelőtlen gyermekvállalások számának csökkenését és a felelős gyermekvállalások támogatásának erősítését eredményezné. Ugyanakkor a Jobbik képviselői sérelmezték, hogy a politikai korrektségből adódóan a problémát sokáig senki nem vállalta fel.

A téma kényessége

A népesedéspolitikai, az etnikai kérdések, a multikulturális társadalom válságtünetei és a kisebbségekkel való konfliktusok, bizonyos mértékben a szociális támogatások mind-mind olyan területek, amelyeknek a felvállalása az európai mainstream pártoknak egészen a legújabb időszakig több szempontból is egyszerűen aggályosnak tűnt, így folyamatosan negligálták ezeket a kérdéseket.

A tendencia az utóbbi időszakban változott, és mind Magyarországon, mind az Unió nyugati felén megkezdődött a kulturális relativista felfogás bírálati. Magyarországon a köztisztviselői állású, fősodorhoz tartozó értelmiségi elit tagjai közül elsőként Pokol Béla beszélt a rasszizmus-bélyegről, és annak a rendőrség működésére gyakorolt negatív hatásáról, valamint a demográfiai adatok ijesztő változásáról és lehetséges

jövőbeni következményeiről. A multikulturális társadalom bukásáról beszélt Nicolas Sarkozy francia köztársasági elnök, Angela Merkel német kancellár és David Cameron brit kormányfő is. Tehát az Európai Unió három legbefolyásosabb országának kormányfője felismerte, hogy újra kell gondolni egy harminc éve tabuként kezelt jelenséget, és alternatívát kell kidolgozni. A multikulturalizmus megkérdőjelezése egyértelműen összefüggésbe hozható a pakisztáni gyökerekkel rendelkező, muszlim vallású brit tárca nélküli konzervatív miniszter, Sayeeda Warsi tézisével, miszerint a politikai korrektség követelményei nem fojthatják meg a különféle társadalmi csoportok együttéléséből fakadó konfliktusok nyílt megbeszélését.

Magyarországon ennek a szellemiségnek nem akadt követője az elmúlt időszakban. A Jobbik számára viszont ez az irányvonal szolgálhat az egyik lehetőségként, hogy kitörjön a szűk ellenzéki mozgástérből, és nyisson a szélesebb társadalmi tömegek felé. A párt megpróbál ennek a szempontnak is eleget tenni, jóllehet sokak már elkönnyvelték őket szélsőséges, nem szalonképes formációnak, így megítélésük javítása mindenképpen fontos kihívás elé állítja őket.

A pártok javaslatai

A Jobbik felkérte az Országgyűlés pártjait egy olyan program közös kidolgozására, amelynek a célja a társadalom általános fogyásának megállítása, és a felelőtlen gyermekvállalások csökkentése. A párt képviselőcsoportjának vezetője kitért arra, hogy a párt nem állítja, hogy számukra problémát jelentene a cigány gyermekek születése. Ez a vád implicite a miniszterelnök szájából hangzott el. A Jobbik hangsúlyozza, hogy a probléma nem a romák gyermekvállalásával van, hanem kifejezetten a megélhetési célú gyermekvállalással, vagyis a szociális segélyekkel és a gyermekjóléti intézkedésekkel kapcsolatos visszaélésekkel.

A vitát kezdeményező párt nem maradt adós a konkrét megoldási javaslatok ismertetésével sem. Szükségesnek tartják a népesedéspolitika sikere érdekében a kontinentális összefogást, a női szerep tisztázását, vagyis az anyai szerepnek a karrierépítéssel való összeegyeztetését.

A gyermekvállaláshoz nyújtandó adókedvezmények terén a harmadik helyett az első-kettő gyermek adókedvezményi státuszát kívánták megerősíteni, illetőleg szélesebb rétegek számára elérhetővé tenni az adókedvezményt. A felelős gyermekvállalók segítségére bevezetnék a szülői életjáradékot is, amelyik a felnőtt és munkába állt gyermekek számára teremtené meg a lehetőséget arra, hogy személyi jövedelemadójuk egy részét felajánlhassák szüleik számára, így végső soron nyugdíjszerző tevékenységgé téve a gyermekvállalást.

A Jobbik ugyanakkor – részben annak köszönhetően, hogy a kormánypártok igyekeztek a családi kérdés hangsúlyozása révén magukhoz ragadni a kezdeményezést – retorikáját szélsőséges elemekkel is dúsította. Ennek következtében került sor a cigánysággal szembeni ellenérzések megfogalmazására (pl. a megélhetési gyermekvállalás rendszerének említésével), valamint a romák többségbe kerülésének rémképével való riogatásra. De ugyanígy a nacionalista politika részeként került sor a bevándorlás fokozódásának megemlítésére is.

Egészen más a probléma megközelítése a Fidesz és a KDNP esetében. Előbbi elsősorban a szakmai megközelítésre helyezte a hangsúlyt, kerülve azokat a konfliktusos területeket, amelyek a korábbi siófoki találkozón felvetődtek. Így sokkal inkább a kormányzati politika által elért eredmények hangsúlyozására, és a demográfiai probléma vázolására helyezték a hangsúlyt. Nem úgy, mint a kisebbik koalíciós párt, amelyik a partner által hangoztatott tényezők mellett a párthoz egyre inkább köthető értékeket is kiemelte a felszólalások során, így a leginkább konfrontációs területnek számító alkotmányos magzatvédelem problematikáját is.

A kezdeményezés, amelyik egyben a Jobbik új napirendi témával való előállítását is jelentette, egy fontos problémára, a közelgő demográfiai katasztrófára hívta fel a figyelmet. Ugyanakkor az továbbra is kérdés maradt, hogy e probléma megoldására születő megoldások milyen hatással bírnak majd, mint ahogy az is, hogy vajon a Jobbik politikájának mennyire lesz majd markáns része a népesedési kérdés, továbbá hogy a kormánypártok mennyiben tudják majd átvenni e téren a családpolitika témájával a kezdeményezést. A jövő legnagyobb kérdése az lesz, hogy a baloldali ellenzék képes lesz-e határozott népesedéspolitikai koncepció kidolgozására, vagy pedig a téma még hosszú ideig a jobboldal terrénuma marad.